

Differentiation Components of Non-Government Schools in Selected Countries of the World

Abolfazl Ehsan Far *

Received: 2023/06/03

Accepted: 2023/07/18

Abstract

The role of human capital in the development of the country is especially emphasized because the engine of the development of every country is the trained human force. Education is always considered one of the main pillars of providing human resources of a country. Therefore, governments pay extra attention to optimizing the structure and content of education and research. Non-government schools, along with public schools of each country, play a significant role in improving education services. In this research, an attempt has been made to quantify the general characteristics of non-government schools in selected countries. The purpose of conducting such a study is that education is seen as a national investment and this is an impetus for policy making in the direction of creating non-government schools that have high educational and educational productivity. This research is of a qualitative type, and documentary and library methods were used to conduct it. First, the concept of a non-government school has been investigated, then the approaches to the creation of non-government schools have been analyzed. The findings of the research show that non-government schools in different countries have fundamentally different meanings and the distinguishing components of non-government schools in the selected countries of the world have five major bases: 1. Manpower 2. School structure 3. Limits of powers 4. Degree of restrictions 5. Special factors.

Keywords: Education, Comparative Education, Curriculum, Educational System, Non-Government School.

---

* Ph.D. candidate of administrative management, Tehran University, Tehran, Iran. a.ehsanfar@ut.ac.ir

مؤلفه‌های تمایز بخش بین مدارس غیردولتی در کشورهای منتخب جهان

ابوالفضل احسان فر*

چکیده

نقش سرمایه انسانی در پیشرفت کشور مورد تأکید ویژه‌ای است؛ چرا که موتور پیشرفت هر کشور، نیروی انسانی آموزش‌دیده است. همواره آموزش و پرورش یکی از ارکان اصلی تأمین نیروی انسانی یک کشور محسوب می‌شود. از این رو دولت‌ها توجه مضاعفی در بهینه‌سازی ساختار و محتوای آموزش و پژوهش دارند. مدارس غیردولتی در کنار مدارس دولتی هر کشور نقش به‌سزایی در بهبود خدمات آموزش دارند. در این پژوهش سعی شده است ویژگی‌های عمومی مدارس غیردولتی در کشورهای منتخب احصاء شود. هدف از انجام چنین مطالعه‌ای این است که آموزش و پرورش به‌عنوان یک سرمایه‌گذاری ملی دیده شود و این جرقه‌ای باشد برای خط‌مشی‌گذاری در راستای ایجاد انواع مدارس غیردولتی که بهره‌وری آموزشی و تربیتی بالایی داشته باشد. این پژوهش از نوع کیفی است و برای انجام آن از روش اسنادی و کتابخانه‌ای استفاده شده است؛ ابتدا مفهوم مدرسه غیردولتی مورد بررسی قرار گرفته است سپس رهیافت‌های آن ایجاد مدارس غیردولتی بررسی و تحلیل شد. یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که مدارس غیردولتی در کشورهای مختلف اساساً معنای متفاوت از یکدیگر دارند و مؤلفه‌های تمایز بخش مدارس غیردولتی در کشورهای منتخب جهان در پنج محور اصلی ۱. نیروی انسانی ۲. ساختار مدرسه ۳. حدود اختیارات ۴. میزان محدودیت ۵. عوامل خاص می‌باشد.

واژگان کلیدی: آموزش، آموزش و پرورش تطبیقی، برنامه درسی، نظام آموزشی، مدرسه غیردولتی.

* دانشجوی دکتری، مدیریت دولتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

مقدمه

همان‌طور که شاهدیم برای نیازی از جنس تربیت و پرورش نیروی انسانی، کشورهای مختلف جهان مدل‌های مختلفی برای این نهاد طراحی کرده‌اند. دولت‌ها با گذشت زمان برای پاسخ‌دادن به این نیاز از ظرفیت‌های نهادهای غیردولتی (به معنی هر نهاد و سازمانی به‌غیر از دولت) استفاده کرده‌اند. بعضی اوقات به طور کامل، پاسخ‌دادن به این نیاز را به این نهادهای غیردولتی برون‌سپاری کرده‌اند و بعضی اوقات نیز خود دولت با این نهاد، پیمان‌های مشترکی تنظیم کرده‌اند و با تناسب‌های مختلفی با آنها همکاری می‌کنند. دولت‌ها موظف‌اند اطمینان حاصل کنند که همه کودکان می‌توانند از آموزش خوب فارغ از مکانیسم تحویل یا تأمین مالی برخوردار شوند. هم برای مدارس دولتی و هم برای مدارس غیردولتی، مکانیسم‌ها و مقرراتی باید وضع شود تا اطمینان حاصل شود که آموزش با بهترین کیفیت با بودجه‌های موجود تولید می‌شود. برای بازیگران غیردولتی، این مقررات شامل فرایندهای ورود و خروج است. علاوه بر این، ترتیبات تأمین مالی و تضمین کیفیت نیز باید ایجاد شود (Fielden & LaRocque, 2008).

موضوع آموزش و پرورش تطبیقی شناسایی، تحلیل و مقایسه شباهت‌ها و تفاوت‌های پدیده‌های تربیتی در داخل یک نظام آموزشی و یا بین نظام‌های آموزش و پرورش کشورهای مختلف جهان با توجه به عوامل اجتماعی، مذهبی، اقتصادی، سیاسی مؤثر در شکل و پیدایش آنهاست (آقازاده، ۱۳۹۶).

۱. پیشینه پژوهش

ردیف	منبع	موضوع پژوهش	روش پژوهش	یافته‌ها
۱	پاسالاری، عزیزی و غلامی (1401)	تحلیل تطبیقی چارچوب‌های خط‌مشی و رویه‌های پذیرش در سیستم آموزش معلمان انگلستان، فنلاند، ایران و ژاپن	تطبیقی با رویکرد کیفی	رویکردهای آموزشی در کشور فنلاند، ژاپن و انگلستان متنوع، پژوهش‌محور، متناسب با گفتمان‌های علمی و فناوری، و تغییرات اجتماعی روز جوامع است و در ایران، آموزش‌محور است. هدف از آموزش ضمن

<p>خدمت معلمان در چهار کشور مورد مطالعه، رشد و توسعه حرفه‌ای مداوم معلمان است. در کشور فنلاند، انگلستان و ژاپن این آموزش‌ها برگرفته از نیاز واقعی جامعه معلمان، متناسب با ضروریات فردی، سازمانی، و اولویت‌های علمی و آموزشی است. در ایران بیشتر بر موضوعات ارزشی و تربیتی تأکید می‌شود.</p>				
<p>نظام‌های آموزشی کشورها با تمامی اوضاع و احوال جامعه‌های خود (فرهنگ، اقتصاد، سیاست و...) در ارتباطی دوسویه و به‌طور کلی در یک مجموعه پیچیده از ارتباطات قرار دارد</p>	داده‌بنیاد	بررسی تطبیقی آموزش و پرورش کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه	ابراهیمی مقدم و خوش‌چهره (۱۳۹۵)	۲
<p>ایزار قدرتمند علم آموزش و پرورش برای سعادت ملت با افزایش درک تحولات سیاسی و اجتماعی</p>	داده‌بنیاد	نگاهی دوباره به آموزش و پرورش تطبیقی و رسالت‌های آن	معدن‌دار آرانی و عباسی (۱۳۸۶)	۳
<p>بررسی رشد، اندازه، وجوه، کیفیت، سیستم، روش‌ها و روش‌های سازمان‌های خصوصی و مقایسه آنها با نهادهای دولتی</p>	پیمایشی توصیفی	مطالعه تطبیقی در بخش آموزش دولتی و خصوصی	کیشان (۲۰۲۱)	۴
<p>پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مدارس خصوصی بهتر از دانش‌آموزان مدارس دولتی است.</p>	دلفی	مطالعه تطبیقی مدارس دولتی و خصوصی	بوره (۲۰۲۱)	۵
<p>پیشینه از جمله نژاد، پیشرفت تحصیلی و وضعیت اجتماعی اقتصادی و همچنین تفاوت در رضایت والدین از مدرسه قبلی فرزندشان، مشارکت والدین در</p>	پیمایشی	مطالعه تطبیقی مدارس دولتی و خصوصی در چنای	راشمیسا و شویا جاسمین (۲۰۱۸)	۶

مدرسه، اولویت‌های والدین در انتخاب مدرسه را مشخص می‌کند.				
بررسی تعریف، مفاهیم و تنوع مدارس غیردولتی	---	مدارس غیردولتی در آموزش ابتدایی و متوسطه	اسچون فولگ و ونز (۲۰۱۵)	۷
بررسی تاریخچه، ساختار و برنامه مدارس منشور	---	مدارس جامعی (مدارس خصوصی): نظرسنجی از تحقیقات در مورد ویژگی‌ها و اثربخشی آنها	ایپل، رومانو و زیمر (۲۰۱۵)	۸

باتوجه به بررسی پیشینه تحقیق ارائه شده، جنبه نوآوری این مقاله نسبت به تحقیقات مشابه این موضوع است که به طور خاص ساختار مدارس غیردولتی در کشورهای منتخب مورد بررسی قرار گرفته است و مؤلفه‌های تمایز بخش مدارس غیردولتی به صورت کلی احصاء گردیده است که کمک‌کننده این است که اگر کشور بخواهد ساختار جدیدی در مدارس غیردولتی ایجاد کند، می‌تواند با جایگشت این مؤلفه‌های احصاء شده، تعداد زیادی انواع مدارس غیردولتی ایجاد کند و یا اینکه در راستای فرهنگ‌سازی ایجاد آنها حرکت کند.

۲. روش تحقیق

این پژوهش از نوع کیفی و روش جمع‌آوری اطلاعات آن، اسنادی بوده و شیوه تحلیل اطلاعات نیز توصیفی و تحلیلی است. این پژوهش مفهوم مدرسه غیردولتی را در کشورهای منتخب جهان مورد بررسی قرار می‌دهد و رهیافت‌های آن در ایجاد مدارس غیردولتی را با رویکرد کل‌نگرانه و تحلیل‌های عقلانی تبیین می‌نماید. در این پژوهش سعی شده است که با استفاده از پیشینه تحقیق و منابع نظری در وهله اول مفهوم مدرسه غیردولتی تبیین گردد؛ سپس با استفاده از روش توصیفی تحلیلی، تجارب کشورهای منتخب جهان در ایجاد مدارس غیردولتی مورد بررسی قرار گیرد. پژوهشگر

سعی کرده است با مطالعه تطبیقی نتایج بررسی انواع مدارس غیردولتی در کشور را با دستاوردهایی همراه کند. منظور از اهداف دستاوردها، نقاط قوت و ضعف، و اصول مشترکی است که پژوهشگر با استفاده از مقایسه و تطبیق نظام‌های آموزشی کشورهای منتخب (به‌خصوص مدارس غیردولتی) به دست می‌آورد تا بتواند نظام‌های گوناگون آموزشی در مدارس غیردولتی را شناخته و بتواند مؤلفه‌های تمایز بخش مدارس غیردولتی را احصاء کند و در نتیجه برای ایجاد مدارس غیردولتی در کشور پیشنهادها و راهکارهای علمی ارائه دهد.

برای دسترسی به ساختار و نظامات مدارس غیردولتی در کشورهای منتخب جهان و جمع‌آوری اطلاعات در این زمینه از روش گلوله برفی استفاده شده است و از مقالات و گزارش‌های جهان مثل: oecd، بانک جهانی و اسناد آموزش و پرورش آن کشور استفاده شده است و مدارس غیردولتی کشورهای استرالیا، کانادا، آلمان، ایتالیا، هند، اندونزی، ایرلند، لبنان، مالزی، نپال، هلند، فرانسه، نیوزلند، عمان، فیلیپین، پرتغال، سنگاپور، آفریقای جنوبی، سوئد، انگلستان، ولز، اسکاتلند و ایالات متحده مورد بررسی قرار گرفت.

براین اساس سؤالات اصلی پژوهش عبارت‌اند از:

- مفهوم مدرسه غیردولتی در کشورهای مختلف جهان چیست؟
- مؤلفه‌های تمایز بخش مدارس غیردولتی کشورهای منتخب جهان چیست؟

۳. ادبیات مفهومی

۳-۱. مدارس غیردولتی

مدارس غیردولتی دارای تعاریف متنوعی در کشورهای مختلفی هستند و نمی‌توان یک تعریف واحدی از آنها ارائه داد، بنابراین دارای یک معنای جهان‌شمولی نیستند. اما غالباً مدارس غیردولتی مؤسسات آموزشی هستند که عموماً مستقل از کنترل و بودجه دولت عمل می‌کنند. این مدارس معمولاً توسط سازمان‌های خصوصی، گروه‌های مذهبی یا سایر نهادهای غیردولتی مدیریت می‌شوند. مدارس غیردولتی این اختیار را دارند که

برنامه درسی، سیاست‌های پذیرش و استانداردهای آموزشی خود را تعیین کنند. آنها از طریق شهریه، کمک‌های مالی و سایر منابع خصوصی به جای دریافت بودجه دولتی تأمین می‌شوند. مدارس غیردولتی جایگزینی برای مدارس دولتی ارائه می‌کنند و رویکردها و فلسفه‌های آموزشی متنوعی را متناسب با نیازها و ترجیحات خاص دانش‌آموزان و والدین ارائه می‌دهند.

اجرای حقوق بشر در زمینه مدرسه دولتی الزام‌آور است که این موضوع به طور طبیعی در مورد مدارس غیردولتی نیز صدق می‌کند. این وظیفه دولت است که این امر را برای همه مدارس اعم از دولتی و غیردولتی تضمین کند. مدارس غیردولتی می‌توانند در یک جامعه تفاوت ایجاد کنند: آنها می‌توانند به‌عنوان جایگزین یا مکمل برای سیستم مدارس دولتی، اقلیت‌های اجتماعی (براساس مذهب، زبان یا فرهنگ خدمات خاصی ایجاد کنند) و برای کودکان با نیازهای آموزشی ویژه باشند. این خدمات به طور بالقوه می‌توانند تأثیر مثبتی بر توسعه شایستگی‌های دموکراتیک و نوآوری‌های آموزشی داشته باشند (Scheunpflug, Dr & Wenz, Mark, 2015, p.26). دانش‌آموزان مدارس دولتی و خصوصی در زمینه پیشرفت تحصیلی متفاوت هستند. آن دسته از دانش‌آموزانی که در مدارس خصوصی حضور داشتند، در آزمون به نفع دانش‌آموزان مدارس دولتی عملکرد بهتری داشتند. یعنی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مدارس خصوصی بهتر از دانش‌آموزان مدارس دولتی است (Borah, Jurishmita, 2021). اندازه خانواده، تحصیلات والدین، درآمد والدین، صلاحیت معلمان، عملکرد مدرسه و نارضایتی از مدارس خاص مهم‌ترین متغیرهایی هستند که بر روی تصمیم والدین در مورد انتخاب مدرسه دولتی یا خصوصی در منطقه زندگی آنها تأثیر می‌گذارند (Rashmitha, K & Shoba Jasmin, K.S, 2018, p.3).

همه مواردی که در وصف مدارس غیردولتی گفته شد، نسبی هستند و می‌توانند با درصدهای کم و زیادی با بخش دولتی در تعامل باشند.

۲-۳. انواع مدارس غیردولتی مرسوم جهان

جدول ۱. انواع مدارس غیردولتی مرسوم جهان

مدارسی هستند که به‌جای دولت، توسط افراد یا سازمان‌ها به طور خصوصی تأمین مالی و مدیریت می‌شوند. آنها ممکن است انتفاعی یا غیرانتفاعی باشند و معمولاً شهریه دریافت می‌کنند. مدارس خصوصی از نظر فلسفه، برنامه درسی و شرایط پذیرش می‌توانند بسیار متفاوت باشند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس خصوصی ^۱
اینها مدارسی با بودجه دولتی هستند که مستقل از سیستم سنتی مدارس دولتی اداره می‌شوند. در ازای رعایت برخی استانداردهای عملکرد، استقلال بیشتری به آنها داده می‌شود. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس منشور
مدارسی هستند که توسط مؤسسات مذهبی مانند کلیساها، کنیسه‌ها یا مساجد اداره می‌شوند. آنها اغلب آموزش دینی را در کنار برنامه درسی سنتی دانشگاهی ارائه می‌دهند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس محلی ^۲
اینها مدارسی هستند که از فلسفه آموزشی توسعه یافته توسط ماریا مونتسوری پیروی می‌کنند که بر یادگیری عملی، فعالیت خودراهبر و بازی مشارکتی تأکید دارد. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس مونتسوری ^۳
اینها مدارسی هستند که از فلسفه آموزشی توسعه یافته توسط رودولف اشتاینر پیروی می‌کنند که بر آموزش کل‌نگر، خلاقیت و تخیل تأکید دارد. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس والدورف ^۴
اینها مدارسی هستند که به دانش‌آموزان کشورهای مختلف پاسخ می‌دهند و معمولاً برنامه درسی بین‌المللی مانند برنامه مدرک بین‌المللی (IB) ارائه می‌دهند.	مدارس بین‌المللی ^۵

1. Private schools
2. Local schools
3. Montessori schools
4. Waldorf schools
5. International schools

(منبع: یافته‌های پژوهش)	
اینها مدارس هستند که دانش‌آموزان در محوطه مدرسه زندگی می‌کنند و از حمایت تحصیلی و اقامتی برخوردار می‌شوند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس شبانه‌روزی ^۱
مدارس هستند که وابسته به دین خاصی هستند و آموزش‌های دینی را به‌عنوان بخشی از برنامه درسی خود ارائه می‌دهند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس دینی ^۲
مدارس هستند که به هیچ سازمان یا گروه خاصی وابسته نیستند و به طور مستقل فعالیت می‌کنند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس مستقل ^۳
مدارس هستند که رویکردهای جایگزینی برای آموزش ارائه می‌کنند، مانند آموزش دموکراتیک یا یادگیری تجربی. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس جایگزین ^۴
این مدارس بر روی یک حوزه تحصیلی خاص مانند علوم یا هنر تمرکز می‌کنند و دانش‌آموزان را از سراسر یک منطقه یا منطقه جذب می‌کنند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس مگنت ^۵
این مدارس به دانش‌آموزانی که ممکن است در هر کجای دنیا باشند، آموزش آنلاین ارائه می‌دهند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس مجازی ^۶
این گروه‌ها گروه‌هایی از خانواده‌ها هستند که گرد هم می‌آیند تا منابع و تخصص خود را به اشتراک بگذارند تا آموزش‌های خانگی را برای فرزندان خود ارائه دهند، اغلب از یک برنامه درسی خاص پیروی می‌کنند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	تعاونی‌های خانه-مدرسه ^۷
این مدارس عمدتاً به دانش‌آموزان به زبانی غیر از زبان مادری خود آموزش می‌دهند و هدف آن دستیابی به تسلط به آن زبان است. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس غوطه‌وری زبان ^۸
این مدارس آموزش و خدمات تخصصی را برای دانش‌آموزان دارای معلولیت یا نیازهای ویژه ارائه می‌دهند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس با نیازهای ویژه ^۹
این مدارس از نظریه‌های آموزشی پیروی می‌کنند که بر یادگیری عملی، خلاقیت	مدارس پیشرو ^۱

1. Boarding school
2. religious schools
3. Independent schools
4. Alternative schools
5. Magnet schools
6. Virtual schools
7. Home-school cooperatives
8. Language immersion schools
9. Schools with special needs

و مهارت‌های تفکر انتقادی تأکید دارند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	
این مؤسسات که با نام مدارس والدورف نیز شناخته می‌شوند، از آموزه‌های رودولف اشتاینر پیروی می‌کنند و بر رویکرد میان‌رشته‌ای و تمرکز بر هنر تأکید دارند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس اشتاینر ^۲
این مؤسسات مبتنی بر ایمان کواکر هستند که بر سادگی، برابری و اجتماع تأکید دارند.	مدارس کواکر ^۳
این نهادها بر توانمندسازی دانش‌آموزان و مشارکت در فرایندهای تصمیم‌گیری تأکید دارند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس دموکراتیک ^۴
این مؤسسات آموزش را فقط به یک جنسیت ارائه می‌دهند تا محیطی را فراهم کنند که به طور خاص با نیازهای آنها طراحی شده باشد. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس تک جنسیتی ^۵
این مؤسسات در درجه اول بر ارائه آموزش در اشکال مختلف هنر از جمله نقاشی، موسیقی، تئاتر و رقص تمرکز دارند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس هنر ^۶
این مؤسسات آموزش و آموزش تخصصی در انواع ورزش‌ها، اغلب با تأکید بر رقابت‌های ورزشی ارائه می‌دهند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس ورزشی ^۷
این مؤسسات آموزش تخصصی را برای دانش‌آموزان با استعداد بالا با تأکید بر دروس پیشرفته و فرصت‌های یادگیری سریع ارائه می‌دهند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس تیزهوشان ^۸
این مؤسسات از فضای باز به‌عنوان کلاس درس با تأکید بر یادگیری عملی و نظارت بر محیط استفاده می‌کنند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس آموزش در فضای باز ^۹
این مؤسسات آموزش و پرورش را با ساختار و انضباط به سبک نظامی، اغلب با	مدارس نظامی ^{۱۰}

1. Leading schools
2. Steiner schools
3. Quaker schools
4. Democratic schools
5. Single-sex schools
6. Art schools
7. Sports schools
8. Gifted schools
9. Outdoor education schools
10. military schools

تأکید بر آموزش رهبری ارائه می‌دهند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	
این مؤسسات عمدتاً بر آموزش‌های مرتبط با تجارت مانند حسابداری، امور مالی، بازاریابی و مدیریت تمرکز دارند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس بازرگانی ^۱
این مؤسسات بر آموزش علوم، فناوری، مهندسی و ریاضیات تأکید دارند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس استم ^۲
این مؤسسات دوره‌ها و برنامه‌های آنلاینی را ارائه می‌دهند که به دانش‌آموزان امکان می‌دهد تحصیلات خود را از راه دور، اغلب با گزینه‌های زمان‌بندی انعطاف‌پذیر، تکمیل کنند. (منبع: یافته‌های پژوهش)	مدارس آنلاین ^۳

۴. یافته‌ها: مؤلفه‌های تمایز بخش بین مدارس غیردولتی در کشورهای منتخب جهان

۴-۱. مالکیت مدرسه

بسته به نحوه مالکیت مدرسه که می‌تواند یک یا ترکیبی از حالت‌های زیر باشد، مدرسه از حالت صرف دولتی بودن خود خارج می‌شود و جزو مدارس غیردولتی دسته‌بندی می‌شود:

نمودار ۱. انواع مالکیت مدرسه

1. Business schools
2. Estem schools
3. Online schools

مالکیت مدرسه ممکن است توسط سازمان‌های خارجی اداره شود مثلاً: مدرسه دوایت^۱ که متعلق به گروه آموزشی خانه آمریکایی نیویورک^۲ است.

مالکیت مدرسه ممکن است توسط اماکن مذهبی اداره شود مثلاً: مدارس کاتولیک که این مدارس متعلق به کلیسای کاتولیک روم هستند و اداره می‌شوند. به‌عنوان مثال می‌توان به نوتردام، دانشگاه جورج تاون و دانشگاه لویولا مریمونت اشاره کرد یا مدارس یهودی که این مدارس تحت مالکیت و اداره سازمان‌های یهودی هستند که می‌توان به دانشگاه یشیوا، دانشگاه عبری اورشلیم و دانشگاه براندیس اشاره کرد.

مدارسی که توسط هیئت‌امنا یا به‌صورت فردی اداره می‌شوند، درصد زیادی از مدارس را تشکیل می‌دهند. از آن طرف مدارسی که به‌صورت شورای منطقه‌ای اداره می‌شوند، رایج نیستند.

۲-۴. مدیریت مدرسه

هر روشی در اداره و مدیریت مدرسه که تصمیم‌گیری صرف دولت (ابلاغیه دولت به مدارس برای اجرا) را دچار خدشه می‌کند، جزو نوعی از نحوه مدیریت مدارس غیردولتی است. مثال:

- مدارس جداگانه:^۳ این نوع مدارس بر اساس یک هیئت‌مدیره با اختیارات مندرج در قانون اساسی کانادا یا اساسنامه فدرال اداره می‌شوند.
- مدارس جوکو:^۴ این مدارس، کلاس‌های تکمیلی را اغلب برای آمادگی در آزمون‌های ورودی مدارس و دانشگاه برگزار می‌کنند (مدارس جوکو معمولاً بعد از ساعت منظم مدرسه فعالیت می‌کنند). شهرداری، هیئت‌مدیره مدرسه را انتخاب می‌کند و با مالیات محلی پول جمع می‌کنند.

---

1. Dwight School
2. AHN
3. Separate school
4. Gakushū juku

- مدارس دیم: ^۱ این مدارس خصوصی اغلب در خانه‌های خود دانش‌آموزان اداره می‌شدند.
- مدارس جایگزین: ^۲ این مدارس بسته به ایالتی که دانش‌آموز سکونت دارد، شهریه دریافت می‌کنند که البته در بعضی از کشورها مثل آلمان با بودجه عمومی تأمین می‌شوند. مدارس جایگزین نیاز به تصویب دولت محلی دارند و تحت نظارت دولت هستند و باید به برنامه‌های درسی قابل اجرا پایبند باشند (Brunetti, 2020).
- مدارس کمکی: ^۳ مدارس متوسطی هستند که توسط اشخاص خصوصی، سازمان‌های خصوصی یا به‌ندرت، گروه‌های مذهبی اداره می‌شوند و نوعی آموزشی را ارائه می‌دهند که در مدارس دولتی موجود نیست. مدارس کمکی، در خارج از مقررات دولتی آزادی فعالیت دارند و به طور کامل با گرفتن شهریه تأمین می‌شوند.
- مدارس خصوصی سنتی: ^۴ این نوع مدارس خصوصی ممکن است توسط مشاغل انتفاعی اداره شوند یا ممکن است غیرانتفاعی باشند (بودجه اولیه این مدارس از دانش‌آموزان تأمین می‌شود).

۳-۴. اختیار پرداخت حق الزحمه معلمان و مدیریت

در مدارس دولتی، حق الزحمه کارکنان مدرسه بر اساس مصوبه دولت است و رویه مشخصی دارد؛ اما در مدارس غیردولتی، اختیار در میزان و کیفیت پرداخت حق الزحمه به مراتب بیشتر است. مدرسه غیردولتی می‌تواند به‌منظور تضمین تداوم ارائه آموزش و

---

۱. Jena Plan: این مدارس مبتنی بر مفهوم آموزشی است که توسط پیتر پترز، پدافند آلمانی، از سال ۱۹۲۳ تا ۱۹۲۷ بنیان‌گذاری شده است.

۲. Ersatzschulen: این کلمه در واقع معادل واژه alternative school می‌باشد.

3. Ergänzungsschulen

4. Traditional private school

یادگیری باکیفیت بالا و مسئولیت‌پذیری آن‌ها، به معلم کلاسی مبلغ اضافی مستمر اعطا کند (School teachers' pay and conditions document, 2022)

۴-۴. اختیار استخدام و اخراج

نیروی انسانی مدارس دولتی توسط نهادهای دولتی تأمین می‌شود و بر اساس قواعد خاصی، نظام جذب و رشد آن چیده می‌شود و عملاً مدارس دولتی اختیار کاملی برای نیروی انسانی خود ندارند؛ اما در مدارس غیردولتی، میزان اختیار برای تعداد و کیفیت جذب کادر مدرسه بسیار بیشتر است. نهادهای حاکم باید مهارت‌هایی در اختیار داشته‌باشند تا فرایندهای انتخاب مؤثر را انجام دهند. گزینش‌گر ممکن است نیاز به کمک یا آموزش داشته باشند، به‌عنوان مثال، در مورد تکنیک‌های خوب مصاحبه مهارت‌هایی را آموزش ببیند (Staffing and employment advice for schools, 2021).

۴-۵. اختیار و نوع برنامه درسی و سبک آموزش

برنامه درسی مدارس غیردولتی به تناسب نوع آن مدرسه، متفاوت است و در راستای رسالت تعریف شده برای آن مدرسه، برنامه‌ریزی می‌شود. مثال:

- مدارس کاتولیک: ^۱ در این نوع از مدارس، هم معلم و هم اسقف در برنامه‌ریزی و آموزش دروس تربیت دینی سهیم هستند.
- مدارس اسقفی: ^۲ یک نوع مدرسه مذهبی است که سعی دارد اهداف فردی و اجتماعی دینی خود را از طریق تربیت نیرو محقق کند.
- مدارس دوستان: ^۳ این مدارس بر اساس ارزش‌های کوآکر^۴ اداره می‌شوند.
- مدارس اسلامی: ^۱ وجه تمایز این نوع مدرسه در محتوای دروس است که صبغه اسلامی دارد.

---

1. Catholic schools
2. Episcopal Schools
3. Friends Schools
4. Quaker

- مدارس لوتران: ^۲ محتوای آموزشی این نوع مدارس، صبغه مسیحی دارد و سعی دارند روحیه دعا و عبادت را در دانش‌آموزان خود ایجاد و تقویت کنند و همچنین به توسعه روابط حمایتی آن‌ها کمک کنند (Heck, Joel, 2018).
- مدارس مسیحی اصلاح شده: ^۳ این نوع مدارس سعی دارند دانش‌آموزان خود را بر اساس محتوای صحیحی از مسیحیت تربیت کنند.
- مدارس روز هفتم ادونتیست: ^۴ این مدارس، برنامه آموزشی خود را بر اساس محتوای خاصی از مسیحیت ارائه می‌کند (Plaatjes, Phillip Paul, 2014).
- مدارس والدورف: ^۵ ثابت بودن معلمان برای پنج تا هشت سال جزو ویژگی این مدارس است.
- مدارس مبلغ: ^۶ این مدارس باهدف تربیت معلمان و رهبران دینی برای تبلیغ مسیحیت ایجاد شده است.
- مدارس تابستانی: ^۷ این نوع مدارس کارکردهای مختلفی دارد که مهم‌ترین آنها، جبران اعتبارات از دست رفته در اثر عدم حضور یا عدم موفقیت و همچنین در اختیار دادن تجربیات جدید به دانش‌آموزان است.
- مدارس مشروط: ^۸ این مدارس علاوه بر دروس سکولار مانند علوم، ریاضیات و هنرهای زبان، شامل آموزش عمومی دینی است. این مدارس

-
1. Islamic Schools
  2. Lutheran Schools
  3. Reformed Christian Schools
  4. Seventh-day Adventist Schools
  5. Waldorf Schools
  6. Mission school
  7. Summer school
  8. Parochial school

به کلیسای بخش وابسته هستند (Sander, William, Cohen- Zada, Danny, 2008).

- مدارس سودبری: ^۱ این مدارس توسط یک دموکراسی مستقیم اداره می‌شوند و دانش‌آموزان، مسئولیت کامل تحصیلات خود را دارند و در آن، دانش‌آموزان و مدارس برابر هستند. البته هر مدرسه سودبری، سیاست‌ها و رویه‌های خاص خود را دارند.
- مدارس تدریس: ^۲ این مدارس، آموزش و توسعه باکیفیت بالا را برای کارکنان مدرسه ارائه می‌دهند.
- مدارس معبد: ^۳ این مدارس، برنامه درسی خاصی (تراکویا) دارند و به کودکان، علوم ژاپنی آموزش می‌دهند.
- مدارس روزانه یهودی: ^۴ این مدارس برای آموزش یهودی و آموزش سکولار به صورت تمام‌وقت طراحی شده است.
- مدارس دالتون: ^۵ دالتون یک مفهوم آموزشی است و هدف آن دستیابی به تعادل بین استعداد کودک و نیازهای جامعه است و برنامه درسی هر دانش‌آموز، متناسب با نیازها، علایق و توانایی‌های وی تنظیم می‌شود (Ploeg, Piet van der, 2014).
- مدارس مونته‌سوری: ^۶ روشی است که برای آموزش، به فرد و علایق هر دانش‌آموز احترام می‌گذارد و هر معلم به مدت سه سال، گروه مشابهی دارد.

-
1. Sudbury school
  2. Teachingschool
  3. Terakoya
  4. Jewish day school
  5. Dalton Plan
  6. Montessori school

- مدارس دینی: ^۱ این مدارس، مؤسسات خصوصی مذهبی با وابستگی مذهبی هستند.
- مدارس رجیو امیلیا: ^۲ بیشتر یک سبک یا الهام برای یک مدرسه است.

۶-۴. شهریه و منابع مالی

شهریه و منابع مالی مدارس دولتی برای هر مقطع خاص، ثابت و بر اساس مصوبه نهادهای دولتی است؛ اما در مدارس غیردولتی بسته به نوع آن مدرسه، میزان و کیفیت تأمین مالی این مدارس متفاوت است. منابع مالی غیردولتی به‌عنوان یک منبع مالی مهم به طور فزاینده‌ای در نظر گرفته می‌شود، به‌ویژه در زمانی که کمک‌های رسمی روبه‌کاهش است و تلاش‌های افزایش درآمد داخلی هنوز با کمبود مواجه است (Latham, 2015, p11).

مثال:

- مدارس قومی: ^۳ این مدارس به‌عنوان مؤسسات خیریه خصوصی، تقریباً منحصراً با کمک مالی پشتیبانی می‌شوند.
- مدارس اشتراک: ^۴ والدین دانش‌آموزان به‌جای پرداخت شهریه ثابت، هزینه‌های مربوط به کسب دانش را پرداخت می‌کنند که فقط شامل تعداد روزهایی که فرزندان آنها در آن مدرسه تحصیل می‌کنند، می‌شود.
- مدارس جوکو: ^۵ این مدارس، کلاس‌های تکمیلی را اغلب برای آمادگی در آزمون‌های ورودی مدارس و دانشگاه برگزار می‌کنند (مدارس جوکو معمولاً بعد از ساعت منظم مدرسه فعالیت می‌کنند). شهرداری،

---

1. Religious school
2. Reggio Emilia school
3. Qawmi Madrasah
4. Subscription school
5. Gakushū juku

هیئت‌مدیره مدرسه را انتخاب می‌کند و با مالیات محلی پول جمع می‌کنند (Aspinall, Robert, 2008).

- مدارس جایگزین: ^۱ این مدارس بسته به ایالتی که دانش‌آموز سکونت دارد، شهریه دریافت می‌کنند که البته در بعضی از کشورها مثل آلمان با بودجه عمومی تأمین می‌شوند. مدارس جایگزین نیاز به تصویب دولت محلی دارند و تحت نظارت دولت هستند و باید به برنامه‌های درسی قابل اجرا پایبند باشند.
- مدارس کمکی: ^۲ مدارس متوسطی هستند که توسط اشخاص خصوصی، سازمان‌های خصوصی یا به‌ندرت، گروه‌های مذهبی اداره می‌شوند و نوعی آموزشی را ارائه می‌دهند که در مدارس دولتی موجود نیست. مدارس کمکی، در خارج از مقررات دولتی آزادی فعالیت دارند و به طور کامل با گرفتن شهریه تأمین می‌شوند.
- مدارس LMS: ^۳ بر اساس این طرح، منابع مالی مدارس با توجه به میزان ثبت‌نام آنان تعیین می‌شود؛ بنابراین مدارس باید برای ثبت‌نام دانش‌آموزان، با یکدیگر رقابت کنند.
- مدارس گروتون: ^۴ تأمین مالی این مدارس بر اساس وقف و کمک‌های جمع‌آوری شده است.
- مدارس منشور: این مدارس به طور مستقل با بودجه و مقررات دولتی اداره می‌شوند. مدارس منشور اغلب توسط مدیران، معلمان، والدین و...

۱. Ersatzschulen: این کلمه در واقع معادل واژه alternative school می‌باشد.

۲. Ergänzungsschulen: اشاره به مدارس کمکی دارد که مشروط به تأیید قانون اساسی و الزامات امنیتی

نیستند

۳. LMS: مخفف کلمه Lincoln Middle School می‌باشد

آغاز می‌شوند که احساس می‌کنند مدارس داخلی متعارف، آنها را محدود می‌کنند. مدافعان مدارس منشور اعلام کرده‌اند که مشارکت جامعه و والدین در این مدارس، بسیار بیشتر از مدارس دولتی سنتی است (Epple, Dennis, Romano, Richard, Zimmer, Ron, 2014).

- مدارس خصوصی سنتی: ^۱ این نوع مدارس خصوصی ممکن است توسط مشاغل انتفاعی اداره شوند یا ممکن است غیرانتفاعی باشند. (بودجه اولیه این مدارس از دانش‌آموزان تأمین می‌شود)
- مدارس طایفه‌ای: ^۲ یک مدرسه خصوصی مذهبی است که بودجه خود را از یک کلیسای محلی دریافت می‌کند.

۴-۷. ارزشیابی دروس

نحوه ارزشیابی دروس و برنامه‌ریزی بر اساس آن برای ادامه روند و افزایش کیفیت یادگیری هر دانش‌آموز یکی از وجه تمایزهای مدارس غیردولتی با مدارس دولتی است.

۴-۸. تخصیص بودن مدارس

ویژگی اصلی مدارس دولتی، همگانی بودن و یکسان بودن برنامه درسی تمامی مدارس آن در مقاطع تحصیلی مختلف است؛ اما بعضی از مدارس غیردولتی برای خود رسالت‌های خاصی قائل هستند که معمولاً این رسالت‌ها صبغه مذهبی یا ملی یا نگاه خاص به مقوله تعلیم و تربیت دارد که باعث می‌شود بعضاً به تناسب مدارس غیردولتی، برنامه‌های درسی متفاوت، معلمانی با مهارت‌های خاص و... داشته باشیم. مثال:

- مدارس شبانه‌روزی درمانی: ^۳ یک مدرسه مسکونی است که برای دانش‌آموزان با مشکلات عاطفی یا رفتاری، درمانی را ارائه می‌دهند.

---

1. Traditional private school
2. Parochial school
3. Boarding school

- مدارس خصوصی ملی: ^۱ این نوع مدارس تحت تأثیر دین نیستند؛ بلکه بیشتر برنامه ویژه‌ای مانند: یادگیری موسیقی یا زبان دارند.
- مدارس گرامر: ^۲ این مدارس در ابتدا برای آموزش لاتین بوده‌اند؛ اما با گذر زمان، برای آموزش سایر زبان‌ها مثل: انگلیسی، فرانسوی و... گسترش یافته‌اند. مدارس گرامر معمولاً نوعی مدرسه خصوصی هستند به این معنی که آنها توسط دولت اداره نمی‌شوند.
- مدارس مدل C: ^۳ نوعی مدرسه نیمه‌خصوصی هستند که در ابتدا اختصاص به کودکان سفیدپوست داشت؛ اما بعد از گذر زمان، سیاست‌های خود را تغییر دادند و از کودکان نژادهای دیگر هم پذیرش داشتند؛ بنابراین شکل قانونی مدل C لغو شد (Christie, Pam, McKinney, Carolyn, 2016).
- مدارس غوطه‌وری زبان: ^۴ این نوع مدارس دانش‌آموزان خود را به فراگیری زبان دوم غوطه‌ور می‌کنند.
- مدارس خصوصی آموزش ویژه: ^۵ این مدارس برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه متمرکز شده‌اند.
- مدارس SRS: ^۶ مدارس بین‌المللی هستند که برای تأمین آموزش باکیفیت زبان‌های انگلیسی و عربی برای جوامع محلی و خارج از شهر دبی تأسیس شد و ایده اصلی آن، پیشرفت شخصی دانش‌آموزان به همراه برتری علمی آنها است.

---

1. national private
2. Grammar schools

۳. اصطلاح مدل C معمولاً برای توصیف مدارس فقط سفیدپوستان استفاده می‌شود.

4. Language immersion school
5. Private special education school

۶. SRS : مخفف کلمه scholl of research science می‌باشد

۹-۴. محدودیت برای برخی مقاطع تحصیلی

مدارس دولتی برای تمامی مقاطع تحصیلی، مدرسه تعریف می‌کند و مدارس آنها نیز دارای یک سیر مشخص برای تمام فرایند تحصیل دانش‌آموزان است؛ اما بعضی از مدارس خاص غیردولتی محدود به بخشی از مقطع تحصیلی دانش‌آموز است و رسالت خود را برای بعضی از برهه‌های فرایند تحصیل دانش‌آموزان تعریف می‌کند (فلاح‌پور، ۱۳۸۷).

۱۰-۴. محدودیت برای موضوعات کم متقاضی

دانش‌آموزان برای بعضی از موضوعات خاص که نیازمند این است که به تناسب آن، مهارت‌ها و دانش عمیق‌تری کسب کنند، مجبور هستند به بعضی از مدارس خاص (به‌غیر از مدارس دولتی) رجوع کنند؛ اما چون این موضوعات با در نظر گرفتن جامعه آماری کل جامعه، کم تقاضا هستند؛ بنابراین مدارس خاصی برای برطرف کردن این نیاز تأسیس می‌شوند که این مدارس جزوه مدارس غیردولتی قلمداد می‌شوند (آقازاده، ۱۳۸۳).

۱۱-۴. نقش اولیا

در مدارس دولتی، نقش اولیا در پیشبرد مدرسه عملاً صفر است و تنها کاری که اولیا می‌توانند انجام دهند این است که با تعامل با مدرسه، از وضعیت دانش‌آموزان خود مطلع شوند؛ اما در مدارس غیردولتی به تناسب میزان و کیفیت میدان دادن مدارس به اولیای دانش‌آموزان، نقش آنها در اداره، اهداف و... مدرسه معنا پیدا می‌کند (Ceka, Ardita, Murati, Rabije, 2016).

مثال: مدارس منشور: این مدارس به طور مستقل با بودجه و مقررات دولتی اداره می‌شوند. مدارس منشور اغلب توسط مدیران، معلمان، والدین و... آغاز می‌شوند که احساس می‌کنند مدارس داخلی متعارف، آنها را محدود می‌کنند. مدافعان مدارس منشور اعلام کرده‌اند که مشارکت جامعه و والدین در این مدارس، بسیار بیشتر از مدارس دولتی سنتی است.

۱۲-۴. گزینش دانش آموز

نحوه گزینش دانش آموزان در مدارس غیردولتی نمود بسیار زیادی دارد و به تناسب نوع و رسالت خاص مدارس غیردولتی، نحوه گزینش آنها با یکدیگر متفاوت است مثلاً: مدارس خصوصی آموزش ویژه که برای دانش آموزان با نیازهای ویژه ایجاد شده‌اند. به‌طور کلی، مدارس غیردولتی در مقایسه با مدارس دولتی انعطاف بیشتری در فرایند پذیرش خود دارند، زیرا آنها به مقررات و دستورالعمل‌های خاصی ملزم نیستند (Silva, Pedro Luis, Nunes, Luis Catela, 2020).

نمودار ۲- مؤلفه‌های تمایز بخش بین مدارس غیردولتی کشورهای منتخب جهان

نتیجه‌گیری

مفهوم مدرسه غیردولتی در کشورهای جهان متفاوت است و مدارس غیردولتی واقعیتی یکدست نیستند. آنها می‌توانند شامل طیف وسیعی از مقررات حکومتی شوند و از این نظر در پیوستاری قرار گیرند که در یک سو، مدارس به کلی مستقل از دولت و مبتنی بر

بازارهای آزاد یا شبه بازارها باشند تا مدارس به شدت تحت نظارت دولت و یا حتی حاشیه‌ای باشند. یاری‌قلی (۱۳۹۲) در مقاله خود بدین نکته اشاره دارد که ایجاد مدارس غیردولتی دارای مزایای: الف) نوآوری و انعطاف‌پذیری ب) افزایش میزان انتخاب ج) افزایش رقابت د) پاسخ‌گویی نسبت به مراجعه‌کنندگان است. بنابراین پژوهشگر در این مقاله خواسته است تا اهمیت ایجاد مدارس غیردولتی متنوع را نشان دهد و برای این امر شواهدی از تجارب سایر کشورهای جهان را ارائه داده است و از ارائه مؤلفه‌های تمایزبخش مدارس غیردولتی با مدارس دولتی کشورهای منتخب جهان برای این امر استفاده کرده است که این مؤلفه‌ها به شرح زیر است:

۱. ساختار مدرسه:

ساختار مدرسه به مجموعه‌ای از قوانین، نظام‌ها، و الزاماتی اطلاق می‌شود که بدون آن‌ها مدرسه به عنوان یک موسسه آموزشی و پرورشی کارایی نخواهد داشت. این ساختارها و الزامات مختلف در هر مدرسه بسته به قوانین و مقررات محلی و ملی، نوع مدرسه و اهداف آموزشی آن متفاوت خواهد بود.

۱.۱. مالکیت

۱.۲. مدرسه

۲. نیروی انسانی:

نیروی انسانی در مدارس به افرادی اطلاق می‌شود که در فرایند آموزش و پرورش دخالت دارند. نیروی انسانی در مدارس نقش بسیار مهمی در ارائه آموزش و پرورش به دانش‌آموزان ایفا می‌کند و تاثیرگذاری عمده‌ای بر کیفیت و موفقیت مدرسه دارد.

۲.۱. گزینش دانش آموز

۲.۲. نقش اولیاء

۳. میزان محدودیت:

میزان محدودیت در مدارس به مجموعه‌ای از محدودیت‌ها، قوانین و مقرراتی گفته می‌شود که در فرآیند آموزش وجود دارد و این عامل اثرگذار در ایجاد مدارس غیردولتی است.

۳.۱. محدودیت برای مقاطع تحصیلی

۳.۲. محدودیت برای موضوعات کم تقاضا

۴. حدود اختیارات:

حدود اختیارات مدارس غیردولتی می‌تواند عامل تمایز بخش این نوع مدارس با مدارس دولتی باشد و بر اساس میزان اختیاراتی که دولت برای مدارس غیردولتی قائل است، ممکن است انواع متنوعی از مدارس غیردولتی ایجاد شود.

۴.۱. اختیار پرداخت حق الزحمه معلمان و مدیریت

۴.۲. اختیار استخدام و استخراج

۴.۳. اختیار و نوع برنامه درسی و سبک آموزش

۵. عوامل خاص:

هر عاملی که در چهار دسته بندی بالا ننگند، در ذیل این محور مورد بررسی قرار می‌گیرد که نشان‌دهنده خاص بودن علت شکل‌گیری مدارس غیردولتی است.

۵.۱. تخصیصی بودن مدارس

۵.۲. ارزشیابی دروس

۵.۳. شهریه و منابع مالی

بنابراین امکان ایجاد انواع مدارس غیردولتی در کشور جمهوری اسلامی ایران بر اساس مؤلفه‌های بالا امکان‌پذیر است.

کتابنامه

- آقازاده، احمد (۱۳۹۶). آموزش و پرورش تطبیقی، تهران: انتشارات سمت.
- آقازاده، احمد (۱۳۸۳). آموزش و پرورش در کشورهای پیشرفته صنعتی (آلمان و انگلستان)، انتشارات روان.
- یاری قلی، بهبود (۱۳۹۲). بررسی فلسفه ایجاد مدارس غیرانتفاعی و سازگاری آن با عدالت تربیتی از منظر متخصصان تعلیم و تربیت: رویکردی هرمنوتیکی. پژوهش‌نامه مبانی تعلیم و تربیت، ۳(۲)، ۱۹۵-۲۱۰.
- پاسالاری، حامد؛ عزیزی، نعمت اله و غلامی، خلیل (۱۴۰۱). بررسی تطبیقی رویکردهای آموزشی و آموزش‌های ضمن خدمت در نظام تربیت معلم ایران، فنلاند، انگلستان و ژاپن. مطالعات سیاست‌گذاری تربیت معلم (پژوهش در تربیت معلم)، ۵(۱)
- ابراهیمی مقدم، ندا و خوش‌چهره، محمد (۱۳۹۵). بررسی تطبیقی آموزش و پرورش کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه.
- معدن دارآرانی، عباس و عباسی، پروین (۱۳۸۶). نگاهی دوباره به آموزش و پرورش تطبیقی و رسالت‌های آن، تعلیم و تربیت.
- فلاح‌پور، رضا (۱۳۸۷). ساختار آموزش و پرورش تا آموزش عالی ۹۳ کشور جهان، وزارت آموزش و پرورش، معاونت آموزش و پرورش نظری و مهارتی.
- Jurishmita Borah (2021) Comparative Study Of Government Schools And Private School . Elementary Education Online, 20 (6), 2544-2551
- Kishan, Satya. (2021). A Comparative Study in Public and Private Education Sector
- Silva, Pedro & Nunes, Luis & Seabra, Carmo & Balcão Reis, Ana & Alves, Miguel. (2020). Student selection and performance in higher education: admission exams vs. high school scores. Education Economics. 28. 1-18. 1080/09645292.2020.1782846
- Rakshmita, k. & Jashmin,k.s.(2018), "A comparative study on public & private funded schools in Chennai", International journal of pure and applied mathematics, volume 120, No.5, 245-254
- Heck, Joel. (2018). Lutheran Education: What Would Luther Think?

- Christie, Pam & McKinney, Carolyn. (2018). Decoloniality and 'Model C' schools: Ethos, language and the protests of 2016. *Education as Change*. 21. 10.17159/1947-9417/2017/2332
- Ceka, Ardita, Murati, Rabije. (2016). The Role of Parents in the Education of Children, Vol.7, No.5
- Latham, M. (2015). Non-state actors in Education in Developing Countries. A Framing Paper. Draft for Discussion. Background paper to the Annual Research Symposium of the Center for Universal Education.
- Scheunpflug, Dr & Wenz, Mark. (2015). Non-Governmental Schools in Primary and Secondary Education.
- Plaatjes, Phillip. (2014). The nature, aims, and values of Seventh-day Adventist Christian education. 10.1007/978-94-017-8972-1_22
- Pratham (2013). Annual Status of Education Report (Rural) 2012 Provisional.
- Toma, E. & Zimmer, Ron (eds) (2012). Charter Schools. Special issue . *Economics of Education Review*. Volume 31, issue 2.
- Sander, William & Cohen-Zada, Danny. (2008). Religiosity and parochial school choice: Cause or effect?. *Education Economics*.
- Aspinall, Robert. (2008). Japanese Education and the Cram School Business: Functions, Challenges and Perspectives of the Juku (review). *The Journal of Japanese Studies*.
- Fielden, John; LaRocque, Norman. (2008). The evolving regulatory context for private education in emerging economies (English). Education working paper series ; no. 14 Washington, D.C. : World Bank Group.
- Noblit, G. W., Hare, R. D., & Hare, R. D. (1988). *Meta-ethnography: Synthesizing qualitative studies* (Vol. 11). sage.
- Brunetti, Gerald. (2020). Alternative Schools: Can They Survive?, *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies*, Volume 93.
- Epple, Dennis, Romano, Richard and Zimmer, Ron, (2015), Charter Schools: A Survey of Research on Their Characteristics and Effectiveness, No 21256, NBER Working Papers, National Bureau of Economic Research, Inc, <https://EconPapers.repec.org/RePEc:nbr:nberwo:21256>.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی